

EETTISET PERIAATTEET

Riihimäen kaupunki 19.6.2023

RIIHIMÄKI

SISÄLLYS:

1 JOHDON SAATESANAT	3
2 RIIHIMÄEN STRATEGIAN ARVOT	4
3 RIIHIMÄEN EETTISET PERIAATTEET	5
4 EETTISET PERIAATTEET JA KÄYTÄNNÖN RISKITEKIJÄT	8
5 VÄÄRINKÄYTÖSTEN ENNALTA EHKÄISY JA KÄSITTELY	11
6 LISÄTIETOA	13

1 Johdon saatesanat

Lainsäädännön lisäksi toimintaamme ohjaa yhteisiin arvoihimme pohjautuva eettisyys. Eettisyys varmistaa kaupungin toiminnan hyväksyttävyyden ja korkean laadun. Jokaisella on velvollisuus edistää eettisyyden toteutumista omassa toimintaympäristössään ja vastaavasti jokaisella on myös oikeus tulla kohdelluksi eettisesti kaikissa tilanteissa. Kaupungilla on nollatoleranssi epäeettisyydelle.

Eettisen toiminnan perustana ovat yhteiset arvot, joihin kaikki sitoutuvat. Riihimäen kaupungin arvot ovat RakasRiksu2035 kaupunkistrategian mukaisesti riipeys, reiluus ja rohkeus.

Tämä asiakirja on työkalu kaupungin toiminnan eettisyyden arviointiin ja sen jatkuvaan kehittämiseen. Hyväksyttävyyden vaatimus ulottuu sisäistä arviointia laajemmalle. On ensiarvoisen tärkeää, että toiminta näyttää myös ulospäin hyväksyttävältä. Kun kaupungin toiminta on avointa, ymmärrettävää ja

perusteltua, se lisää asukkaiden ja kumppanien luottamusta kaupunkia kohtaan.

Eettisten periaatteiden noudattaminen koskee kaikkia kaupungin työntekijöitä, viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä. Kaupunki edellyttää eettisyyttä myös kaupunkikonserniin kuuluvilta yhtiöiltä, kuntien yhteistoiminnalta ja muulta toiminnalta, jossa Riihimäen kaupunki on osallisena. Eettisen toiminnan toteutumisen seuranta ja asianmukainen reagointi havaittuihin puutteisiin on kunkin viranhaltijan ja työntekijän lisäksi esihenkilöiden vastuulla.

Petri Hirvonen
Hallintojohtaja
Riihimäen kaupunki

2 Riihimäen Strategian arvot

RakasRiksu2035 –strategian mukaisesti Riihimäen kaupungin toimintaa ohjaavat arvot ovat:

- **Reiluus:** Palvelemme ystävällisesti, tasapuolisesti ja mutkattomasti. Toimimme luottamuksellisesti ja erilaisuutta ymmärtäen.
- **Rohkeus:** Luotamme yhdessä syntyvään luovuuteen, hyvinvointiin ja mahdollisuuksiin. Luomme ratkaisuja, joissa voittavat sekä ihmiset että planeetta. Uskallamme unelmoida, kokeilla ja luottaa yhteisön voimaan.
- **Ripeys:** Toimimme tehokkaasti ja avoimesti kaupunkilaisten ja yritysten hyväksi. Tunnistamme kaupunkilaisten ja yritysten tarpeita ennakoivasti ja autamme kaupunkilaisia heidän arjessaan.

3 Riihimäen eettiset periaatteet

Eettiset periaatteet voidaan johtaa pitkälti lainsäädännöstä, joka määrittää kaupungin toiminnalle vähimmäiskriteerit. Lainsäädäntö muodostaa kuitenkin vain raamit eettiselle toiminnalle kaupungissa.

Eettisillä periaatteilla tuodaan esiin perusarvot sekä niistä johdetut kaupungin päätöksenteon periaatteet. Arvolla tarkoitetaan tärkeänä pidettyä asiaa tai päämäärää. Etiikka tarkoittaa asioiden hyvyyden ja tekojen oikeellisuuden arvioinnin periaatteita. Eettisten periaatteiden noudattaminen on osa päätöksentekoa ja kaupungin kaikkea toimintaa.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Kohtelemme kaupunkilaisiamme kaikissa palveluissa ja tilanteissa yhdenvertaisesti. Päätöksiä tehdessä samanlaisten tapausten tulee johtaa samanlaiseen ratkaisuun.

Emme palveluja tuottaessamme aseta ketään perusteettomasti eri asemaan toisiin nähden syntymäperän, kansalaisuuden,

uskonnon, sukupuolen, iän tai poliittisen tai ammattiyhdistystoiminnan tai näihin verrattavan syyn vuoksi. Kunnioitamme eri väestöryhmiin kuuluvien oman kielen ja kulttuurin säilyttämistä sekä kaikkien asukkaiden kulttuurisia oikeuksia. Edistämme toiminnallamme sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Kohtelemme yrityksiä ja muita sidosryhmiämme tasapuolisesti ja yhdenmukaisesti. Pidämme lähtökohtana, että myös yhteistyökumppanimme kunnioittavat hyväksymiämme eettisiä periaatteita.

Kaupungin työpaikoilla ei sallita kiusaamista, häirintää eikä muutakaan sopimatonta käytöstä missään muodossa

Asiakaslähtöisyys ja osallisuus

Tavoitteenamme on palvelujen korkea laatu, vaikuttavuus, tehokkuus ja taloudellisuus.

Keräämme ja otamme vastaan palautetta ja arvioimme säännöllisesti palvelujemme laatua.

Otamme päätöksenteossa ja palvelujen järjestämisessä asukkaiden näkemykset huomioon. Huolehdimme siitä, että asukkaillamme on monipuoliset mahdollisuudet ja keinoja näkemystensä esiin tuomiseen ja kaupungin toimintaan osallistumiseen.

Viranhaltijamme ja työntekijämme neuvovat asukkaita julkisten palvelujen käytössä ja viranomaisen käsiteltävänä olevissa asioissa. Käsittelemme asiat ilman aiheetonta viivytystä. Kohtelemme asiakkaita kunnioittavasti ja asianmukaisella tavalla. Asiakirjojen ja päätösten kieli on selkeää ja ymmärrettävää. Otamme viestinnässä huomioon eri asukasryhmien tarpeet ja saavutettavuuden.

Luottamus

Pyrimme kaikessa toiminnassamme lisäämään luottamusta päätöksenteon asianmukaisuuteen ja puolueettomuuteen. Toimintamme tulee objektiivisesti arvioiden täyttää hyvän hallinnon vaatimukset. Huolehdimme päätöksenteossa asioiden riittävästä selvittämisestä ja asianosaisten kuulemisesta. Perustelemme päätökset ja ilmoitamme, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun, sekä mainitsemme sovelletut säännökset.

Henkilöstömme on ammattitaitoista ja asiantuntevaa. Henkilöstöä valittaessa tavoitteenamme on löytää kuhunkin tehtävään paras ja kyvykkäin henkilö. Henkilöstömme tulee hoitaa tehtävänsä asianmukaisella tavalla ja viivytyksettä. Toiminnan ja laadun tulee olla kilpailukykyistä.

Esihenkilöidemme tehtävänä on huolehtia, että jokainen tietää, mitä häneltä työssään edellytetään. Luottamushenkilöt edistävät kaupungin ja sen asukkaiden etua sekä toimivat luottamustehtävässään arvokkaasti tehtävän edellyttämällä tavalla.

Luottamusta turvaa myös viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksistaan kuntalain mukaisesti. Henkilön tulee itse huolehtia siitä, että hänen tekemänsä sidonnaisuusilmoitus on ajantasainen.

Avoimuus

Viestintämme on avointa, ajankohtaista, ennakoivaa ja totuudenmukaista, ja sen tulee antaa kaupunkilaisille, joukkoviestimille, viranomaisille ja muille sidosryhmille riittävät tiedot kaupungin toiminnasta, asioiden valmistelusta, päätöksenteosta ja palveluista. Viestimme monikanavaisesti vuorovaikutteisesti ja saavutettavasti.

Huolehdimme oman organisaatiomme sisällä hyvistä tiedonkulusta. Avoin keskustelu edistää asioiden ja epäkohtien ratkaisemista. Palautteen antaminen ja vastaanottaminen ovat osa avoimuutta.

Viranomaisena asiakirjamme ovat lähtökohtaisesti julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömistä syistä lailla rajoitettu. Huolehdimme asiakirjojen ja tietojen asianmukaisesta saatavuudesta sekä saavutettavuudesta. Käsitlemme asiakkaiden tiedot niitä koskevien säädösten mukaisesti yksityisyyden suojaa kunnioittaen.

Viran tai toimenhaltija vastaa hallussaan olevasta asiakirjasta ja sitoutuu noudattamaan työnantajan ohjeita sekä käsittelysääntöjä. Salassapito koskee myös suullisesti annettua tietoa asiakirjasta.

Kaupungin toimielinten kokoukset valtuustoa lukuun ottamatta ovat lähtökohtaisesti suljettuja. Suljetun kokouksen keskustelut ovat aina luottamuksellisia. Hyvän hallintokäytännön mukaista ei ole paljastaa ulkopuolisille suljetussa kokouksessa käytyjä keskusteluja. Kaupungin henkilökunta ja luottamushenkilöt ovat vaitiolovelvollisia tehtävässään tietoonsa tulleista salassa pidettävistä tiedoista ja asiakirjoista.

Vastuullisuus

Virkavastuu tarkoittaa, että jokainen viranhaltija ja luottamushenkilö vastaavat toimiensa lainmukaisuudesta. Päätöksentekijä on oltava kulloinkin selkeästi todettavissa. Luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden välisen työnjaon tulee olla selkeä.

Emme salli kaupungin toiminnassa minkäänlaisia väärinkäytöksiä tai vilpillistä toimintaa, eikä kaupungin omaisuutta tai varoja saa käyttää oman edun tavoitteluun. Väitteet tällaisesta toiminnasta tutkitaan ja tarvittaessa ryhdytään oikeudellisiin toimiin.

Torjumme aktiivisesti harmaata taloutta.

Otamme huomioon päätöksenteossa kustannus- ja ympäristövaikutukset.

Kunnan toimialaan eivät kuulu yritysriskien ottaminen eivätkä sitoumukset, jotka vaarantavat kunnan toiminnan jatkuvuuden.

Eksynyt -patsas kesäasussaan, Riihimäen keskustassa

Visiokuva: Asemanpuisto - kaupunkilaisten olohuone.

4 Eettiset periaatteet ja käytännön riskitekijät

Lahjojen ja etujen vastaanottaminen

Kaupungin palveluksessa oleva tai luottamushenkilö ei saa vaatia, ottaa vastaan tai hyväksyä lahjaa tai muuta etua, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka on omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa. Esihenkilöiden on huolehdittava, että työntekijät tuntevat kaupungin ohjeet ulkopuolisten kustantamien

matkojen ja muiden taloudellisten etujen vastaanottamisesta.

Pääsääntönä on, että kaupunki maksaa henkilöstönsä ja luottamushenkilöidensä virkamatkat. Ulkopuolisen kustantaman matkan tekeminen vapaa-ajalla yksityishenkilönä ei muuta matkan hyväksyttävyyttä.

Yritysten tarjoamissa tilaisuuksissa ainoastaan tavanomainen vieraanvaraisuus

on hyväksyttävää. Yksittäisen lahjan hyväksyttävyyttä arvioidaan samoin näkökohdin kuin muidenkin taloudellisten etujen vastaanottamista. Arviointikriteerinä on se, voiko edun hyväksyminen tai vastaanottaminen vaarantaa luottamusta viranomaiseen, viranhaltijaan tai julkishallinnon työntekijään.

” *Hyväksyttävää lahjaa ei voi arvotakaan tai laadultaan yksiselitteisesti määritellä, vaan se on aina arvioitava tapauskohtaisesti.*

Lahjuksen ottamisesta voidaan rangaista mikäli etuuden saajalla on tietty yhteys etuuden antajaan koskeviin päätöksiin ja mahdollisuus vaikuttaa ratkaisuihin. Viranhaltija voi vaikuttaa asioiden käsittelyyn päätöksentekijänä tai asian valmistelijana tai esittelijänä. Luottamushenkilö saattaa puolestaan pystyä vaikuttamaan asiaan paitsi päätöksentekijänä toimielimessä, myös esimerkiksi kaupungin neuvottelijana asian valmistelussa. Taloudellisen edun vastaanottanut viranhaltija tai luottamushenkilö voi tulla esteelliseksi käsittelemään asiaa, jos luottamus hänen puolueettomuuteensa vaarantuu. Lahjusrikos voi koskea myös esimerkiksi kunnan omistaman osakeyhtiön palveluksessa olevia, kunnallisen osakeyhtiön hallituksen jäseniä ja toimitusjohtajaa.

” *Luottamushenkilömme ja henkilöstömme toimivat yleisen edun mukaisesti eivätkä tavoittele omaa yksityistä etua. Päätöksenteon tulee tapahtua ennalta määriteltujen, yleisesti hyväksyttävien ja tasapuolisten periaatteiden mukaan*

Esteellisyys

Luottamushenkilöiden, viranhaltijoiden ja työntekijöiden esteellisyydestä asian valmisteluun ja päätöksentekoon säädetään kuntalain 97 §:ssä ja hallintolain 27–30 §:ssä. Esteellisyyssäännöksillä turvataan luottamusta hallintoon ja asioiden käsittelyyn puolueettomuuteen.

Esteellinen henkilö ei saa osallistua asian käsittelyyn, joka tarkoittaa asian käsittelyn kaikkia vaiheita valmistelusta täytäntöönpanoon saakka. Jokainen on ensisijaisesti itse vastuussa siitä, että ei osallistu esteellisenä asian käsittelyyn. Päätöksentekoon esteellisenä osallistuminen on menettelyvirhe, joka voi aiheuttaa valitusprosessissa päätöksen kumoutumisen ja joissakin tapauksissa johtaa jopa rikosoikeudelliseen vastuuseen.

Sivutoimet

Viranhaltija ei saa ottaa vastaan eikä pitää sellaista sivutointa, joka edellyttää työajan käyttämistä sivutoimeen kuuluvien tehtävien hoitamiseen, ellei työnantaja hakemuksesta myönnä siihen lupaa. Lupa voidaan antaa myös määräajaksi ja rajoitettuna. Sivutoimesta, joka ei edellytä työajan käyttämistä, viranhaltijan on tehtävä ilmoitus työnantajalle. Työnantaja voi varattuaan viranhaltijalle tilaisuuden tulla kuulluksi kieltää tällaisen sivutoimen vastaanottamisen ja pitämisen.

Viranhaltija ei saa sivutoimen vuoksi tulla esteelliseksi tehtävässään. Sivutoimi ei myöskään saa vaarantaa luottamusta tasapuolisuuteen tehtävän hoidossa tai muutenkaan haitata tehtävän asianmukaista hoitamista. Sivutoimena ei saa harjoittaa sellaista toimintaa, joka kilpailevana toimintana ilmeisesti vahingoittaa työnantajaa.

Toiminnan vahingollisuutta arvioitaessa otetaan huomioon työn luonne ja työntekijän/viranhaltijan asema. Samoin kilpailevan toiminnan valmistelemiseksi tehtävät toimenpiteet ovat kiellettyjä

Hankinnat

Julkisissa hankinnoissa riskitilanteita, jotka voivat aiheuttaa epäeettistä tai korruptiivista toimintaa ovat mm. kilpailuttamatta jättäminen, hankinnan kohteen määrittely siten, että tiettyä tarjoajaa suositaan vailla perusteluja, esteellisyystilanteiden huomiotta jättäminen, hankintasopimuksen laajentaminen tai muuttaminen ilman perustetta ja tilaukset tai lisälaskut ilman todellista tilaustarvetta.

Hankintaprosessissa kiinnitämme huomiota harmaan talouden torjuntaan, hankinnan kohteiden ja toimitusketjujen eettisyyteen, ympäristövastuullisuuteen, lapsityövoiman ja pakkotyön käyttöön sekä työehtosopimusten noudattamiseen ja hankintasopimusten ehtoihin. Huolehdimme tällä tavoin eettisesti kestävän toiminnan toteutumiseen sekä tarjoajien vastuullisuuteen liittyvien seikkojen tarkastelusta ja arvioinnista

Liikenneympyrä Riihimäen keskustassa.

5 Väärinkäytösten ennalta ehkäisy ja käsittely

Väärinkäytösten ehkäisy, tunnistaminen ja tutkinta

Jokaisella luottamushenkilöllä ja kaupungin palveluksessa olevalla on omalta osaltaan vastuu eettisyyden toteutumisessa.

Esihenkilöillä on oman toimintansa lisäksi vastuu myös henkilöstönsä toiminnan eettisyyden tarpeellisesta ohjeistuksesta, valvonnasta ja asianmukaisesta reagoinnista havaittuihin puutteisiin.

Eettisten periaatteiden toteutumisen seurannan avain on henkilöstön kyky tunnistaa eettisen toiminnan elementtejä ja väärinkäytötapauksia sekä toimia asianmukaisesti tilanteiden edellyttämällä tavalla. Tämä varmistetaan säännöllisellä esihenkilöiden ja henkilöstön kouluttamisella.

Toimiva sisäinen valvonta ehkäisee väärinkäytöksiä. Riihimäen kaupungissa ei

sallita väärinkäytöksiä. Johdon velvollisuutena on toteuttaa sisäistä valvontaa väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja havaitsemiseksi.

Väärinkäytöksenä pidetään erilaisia epärehellisiä, epäeettisiä tai kaupungin ohjeita rikkovia taikka lain vastaisia tekoja. Väärinkäytökset voivat tulla esiin johdon käyttöön ottamissa valvontatoimenpiteissä, tarkastusten tuloksena tai muista lähteistä.

Epäilyt väärinkäytöksistä on tutkittava ja tarvittaessa on ryhdyttävä vaadittaviin oikeustoimiin. Henkilöstön on raportoitava epäilyttävät väärinkäytökset tai rikkomukset esihenkilölleen tai sisäiselle tarkastajalle. Mikäli on perusteltua syytä epäillä rikoksen tapahtuneen ja sen tueksi on tosiseikkoja, asia voi siirtyä poliisin tutkittavaksi.

Mikä on väärinkäytösilmoitus?

Riihimäen kaupungin eettisessä ilmoituskanavassa työntekijät, kaupunkilaiset ja ulkoiset sidosryhmät voivat ilmoittaa epäeettisestä toiminnasta tai väärinkäytöksistä. Väärinkäytösepäily voi kohdistua yksittäiseen viranhaltijaan, työntekijään tai luottamushenkilöön tai esimerkiksi kaupungin palveluiden tuottamiseen, hankintoihin, sopimuksiin tai päätöksentekoon.

Eettisen ilmoituskanavan avulla torjutaan korruptiota ja edistetään eettisyyttä. Samalla se antaa kaupungille mahdollisuuden puuttua epäkohtiin ja kehittää toimintaansa.

Vihjekanavan taustalla on EU:n direktiivi 2019/1937 oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta.

Väärinkäytösilmoituksen voi tehdä epäilystä lakien tai sääntöjenvastaisesta toiminnasta tai muusta epäeettisestä toiminnasta.

Ilmoittajalla ei tarvitse olla kattavia todisteita, mutta ilmoituksessa tulee kertoa kaikki tiedot mahdollisimman tarkasti, jotta asia pystytään käsittelemään. Ilmoitukset tulisi kuitenkin tehdä rehellisesti ja vilpittömässä mielessä. Kaupunki selvittää ilmoitusten perusteella mahdolliset väärinkäytökset, mikäli ilmoitukset osoittautuvat aiheellisiksi.

Riihimäen kaupungilla on käytössä eettinen ilmoituskanava osoitteessa <https://www.riihimaki.fi/asioi/eettinen-ilmoituskanava/>

6 Lisätietoa

Korruptio ja eettisyys Kuntaliiton verkkosivulla

<https://www.kuntaliitto.fi/laki/kunnan-toimielimet-ja-johtaminen/korruptio-ja-eettisyys>

Oikeusministeriön julkaisema verkkosivu korruption torjunnasta

www.oikeusministerio.fi/korruptio

LISÄTIEDOT

Riihimäen kaupunki

Hallinto ja konserni -toimiala

Eteläinen Asemakatu 2

11130 Riihimäki

www.riihimäki.fi

RIIHIMÄKI